

ویژه کارکنان شهرداری ها و دهیاری ها و شوراهای اسلامی و روستا

❖ گردوغبار، تهدیدی که می تواند مدیریت شود

یکی از پدیده‌های طبیعی که به‌طور گسترده در سرتاسر جهان و در مناطق خشک و نیمه‌خشک روی می‌دهد، توفان‌های گردوغبار است. در سال‌های اخیر دخالت‌های بشری و استفاده غیراصولی از منابع طبیعی و آب از یک سو و خشک‌سالی‌های پی‌درپی از سوی دیگر سبب گسترش این پدیده شده است، به‌گونه‌ای که توفان‌های گردوغبار هم‌اکنون به‌عنوان یکی از مخاطرات طبیعی، بخش‌های وسیعی از کشور را تهدید می‌کند.

خسارت چشمگیر این پدیده و احتمال افزایش وقوع آن در سال‌های آینده ایجاب می‌کند تا با برنامه‌ریزی و ارائه راهکارهای مناسب از تشدید رخداد این پدیده جلوگیری شود. فرسایش‌پذیری سرزمین و باد سطحی مهم‌ترین عوامل مؤثر بر فعال‌سازی کانون‌های گردوغبار هستند. علاوه بر آن میزان پوشش سطحی، رطوبت خاک و بافت خاک نیز از دیگر عوامل مؤثر هستند.

تغییرات اقلیمی یکی از عوامل مهمی است که سبب افزایش خطر فرسایش بادی و توفان‌های گردوغبار می‌شود؛ به‌ویژه واقع شدن در شرایط رخدادهای شدید و حرکت به سمت اقلیم خشک‌تر، این امر را تشدید می‌کند، اما این شرایط قابل بازگشت است.

نتایج بررسی‌های علمی نشان می‌دهد که بازخوردهای متعددی بین انتشار انسان‌ساخت غبار، اقلیم و چرخه زیست‌زمین شیمیایی اقیانوس‌ها و قاره‌ها وجود دارد که پیش‌گویی تاثیر عامل اقلیم و انتشار گردوغبار را مشکل می‌سازد.

تغییر کاربری اراضی اغلب ناشی از تغییر اقلیم، تغییر در تعادل انرژی و عامل ورود مستقیم غبار به جو است. تخریب سرزمین ناشی از تغییر اقلیم از طریق انتشار گازهای گلخانه‌ای، تغییر در ترازمندی انرژی سطحی و دارای سهم مستقیم گردوغبار در جو است. شبیه‌سازی‌ها نشان می‌دهد، انتشار گرد و غبار به جو ناشی از دخالت‌های انسان، دارای حساسیت زیادی در پیامدهای اقلیمی و زیست‌زمین‌شیمیایی آینده دارد که باید در اصول احیای مجدد مناطق موردتوجه قرار گیرد.

سازمان حفاظت محیط زیست

سازمان منابع طبیعی و محیط زیست

شنبه‌های آموزشی

گردوغبار سبب بروز مشکلات متعدد بهداشتی به‌ویژه در مناطق خشک و نیمه‌خشک، در سطح جهانی می‌شود. بعلاوه تغییر اقلیم به‌وسیله مجموعه تغییرات سطحی و جوی آب و هوایی نظیر دما، میزان بارش، میزان وزش باد، رطوبت، ابری بودن، رطوبت خاک، دمای سطح آب دریا و غلظت و ضخامت لایه‌های یخ در آب دریا و... تعیین می‌شود.

مجموعه این شرایط در طولانی‌مدت به همراه سایر پارامترها مثل حداقل دمای روزانه، طول مدت فصل کشت یا شدت سیلاب‌ها، اقلیم منطقه را مشخص می‌کند. با مطالعات انجام‌شده در کشور بر مبنای استفاده از اطلاعات زمینی و بهره‌گیری از اطلاعات ماهواره‌ای در قالب شاخص‌های پوشش گیاهی و همچنین رطوبت، بافت و سنگریزه سنگی، سطح کشور دارای مناطق تحت تأثیر فرسایش بادی و غبار خیز متعددی است که دارای پتانسیل به‌عنوان مناطق منشأ توفان‌های گردوغبار هستند.

ارتقاء آگاهی و فرهنگ سازی

یکی از مهم‌ترین راهبردهای برنامه مقابله با پدیده گردوغبار، آموزش و اطلاع‌رسانی است. دستیابی به اهداف این برنامه جامع بدون همدلی، هم‌افزایی و همراهی اقشار مختلف مردم امکان‌پذیر نیست. این همراهی از دو جنبه حائز اهمیت است بدین صورت که ایجاد آمادگی در زمینه پدیده گردوغبار، نیازمند فرهنگ‌سازی در جامعه توسط دستگاه‌های مرتبط با امر آموزش و اطلاع‌رسانی ازجمله سازمان آموزش و پرورش و سازمان حفاظت محیط‌زیست است. همچنین از منظر مقابله با آثار زیان‌بار پدیده گردوغبار آموزش مردم و گروه‌های آسیب‌پذیر بسیار ضروری است.

جلب و گسترش مشارکت عمومی و تقویت سازمان‌های مردم‌نهاد و جوامع محلی

حمایت مردم، گروه‌ها، سازمان‌ها و فعالین اقتصادی محلی به‌عنوان مهم‌ترین ذینفعان اثرپذیر و اثرگذار بر اجرای برنامه‌های آمادگی مقابله با گردوغبار در دستیابی به اهداف برنامه نقش کلیدی دارد. سازمان‌دهی جوامع محلی به‌منظور مشارکت آن‌ها در اجرای برنامه‌ها در افزایش استقلال این جوامع در رویارویی با پدیده گردوغبار مؤثر است.

جلب مشارکت عمومی از طریق فراهم آوری دانش و اطلاعات و ایجاد ظرفیت‌ها و منابع موردنیاز صورت می‌گیرد. برگزاری جلسات به منظور تبادل اطلاعات و انتقال تجارب و شرکت در اجرای پروژه‌های مشترک از اصلی‌ترین اقدامات در این زمینه است.

سازمان ثبات و تعادل مالی

سازمان تعاون، صنعت و بازرگانی

شنبه‌های آموزشی

حمایت مردم، گروه‌ها، سازمان‌ها و فعالین اقتصادی محلی به‌عنوان مهم‌ترین ذینفعان اثرپذیر و اثرگذار بر اجرای برنامه‌های آمادگی مقابله با گردوغبار در دستیابی به اهداف برنامه نقش کلیدی دارد.

سازمان‌دهی جوامع محلی به‌منظور مشارکت آن‌ها در اجرای برنامه‌ها در افزایش استقلال این جوامع در رویارویی با پدیده گردوغبار مؤثر است. جلب مشارکت عمومی از طریق فراهم آوری دانش و اطلاعات و ایجاد ظرفیت‌ها و منابع مورد نیاز صورت می‌گیرد. برگزاری جلسات به‌منظور تبادل اطلاعات و انتقال تجارب و شرکت در اجرای پروژه‌های مشترک از اصلی‌ترین اقدامات در این زمینه است.

